

#digiturvakompassin vieraana valmiuspäällikkö Kari Klemm

Hei! Olen Tuija Kuusisto. Toimin valtiovarainministeriössä tietohallintoneuvoksena.

Ja minä olen Kimmo Rousku. Toimin Digi- ja väestötietovirastossa eli DVV:ssä VAHTI-pääsihteerinä.

Kimmo Rousku:

Tuijan kanssa me molemmat tahdomme edistää julkisen hallinnon digiturvallisuutta ja sitä kautta luottamusta yhteiskunnassa, ja Suomen kilpailukykyä.

Tuija Kuusisto:

Tässä Digiturvakompassi-sarjassa tapaamme julkisessa hallinnossa vaikuttavia henkilöitä. Mitä on turvallisuus digimaailmassa? Mihin suuntaan digiturvaa pitäisi kehittää? Tässä joitakin kysymyksiä yhdessä pohdittaviksi.

Kimmo Rousku:

Ai siis mikä ihmeen digiturva? Digitaalisen turvallisuuden avulla huolehditaan riskienhallinnasta sekä toiminnan jatkuvuudesta, tietoturvasta ja tietosuojasta sekä edistetään kyberturvallisuutta. Digiturva huolehtii meidän kaikkien tarvitsemien digipalvelujen toimivuudesta ja isona kokonaisuutena myös koko Suomen kyvystä selvitä erilaisista digimaailman häiriöistä ja hyökkäyksistä.

Tuija Kuusisto:

Tänään vieraanamme on valmiuspäällikkö Kari Klemm työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Hyvää huomenta, Kari ja tervetuloa meidän podcastiimme!

Kari Klemm: Hyvää huomenta!

[Musiikkia]

Tuija Kuusisto:

Kari, toimit valmiuspäällikkönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Työ- ja elinkeinoministeriöstä ehkä ensimmäisenä tulee mieleen yritykset ja työpaikat ja - varsinkin näin viime päivinä - valitettavasti myös yt-neuvottelut.

Teidän ministeriön nettisivuilla sanotaan, että työ- ja elinkeinoministeriö edistää kestävää kasvua. Mutta mitä asioita on valmiuspäällikön pöydällä työ- ja elinkeinoministeriössä?

Kari Klemm:

Joo, todella toimin ministeriön valmiuspäällikkönä ja varsinainen virkatyöni on hallintoon liittyvä hallitusneuvoksen tehtävä ministeriön henkilöstö- ja hallintoyksikössä. Valmiuspäällikkönä olen toiminut 2010-luvun alusta lukien ja valtioneuvoston varautumistyössä olen ollut mukana yli 20 vuotta erilaisissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä.

Työministeriöhän on nuorin ministeriöistä, mutta näin niinkun koulutermein mekin ollaan jo yläasteelle menossa. Eli yli kymmenen vuotta on matkaa takana.

Valmiuspäällikön tehtävänä on varautumisen asiantuntijana avustaa, auttaa ministeriön ylintä virkamiestä eli kansliapäällikköä erilaisissa ministeriön ja sen hallinnonalan varautumiseen ja turvallisuuteen liittyvissä tehtävissä. Ja tuota, kansliapäälliköthän toimivat valtioneuvoston eli eri ministeriöiden johtamisen tukena. Ja sitten häiriötilanteessa, esimerkiksi nyt tän koronakevään, -kesän aikana ja parhaillaankin, niin valmiuspäälliköt sitten tukevat tätä työtä sillä omalla asiantuntemuksellaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön osalta meidän vastuuthan liittyvät kilpailukykyyn, työllisyyteen ja kasvuun liittyviin kysymyksiin. Ja näin ministeriön virkamiehenä - ministeriöiden tehtävänä on luoda toimintaedellytyksiä. Ja nyt sit tietysti työ- ja elinkeinoministeriön toimialan osalta nimenomaan se, että yrityksillä on täällä hyvät toimintaedellytykset, hyvä toimintaympäristö - liittyy se sitten vaikka digiturvallisuuteen tai muuhun yrittäjyyteen. Ja sitten tietysti: kasvu syntyy yrittäjyydestä ja työstä. Eli siinä mielessä sitten niinkun tavallaan... taloudellisesti ja ekologisesti ja sosiaalisesti tukea sitä niinku kasvua, kasvun aikaansaamista Suomessa. Se on ehkä näin tiivistetysti se oma tehtäväni.

Ja tällä hetkellä tietysti valmiuspäällikön pöydällä on ollu keväästä, oikeastaan sieltä tammikuun puolestavälillä lukien tämä koronatilanne, joka aluksi lähti globaalisti tietysti liikkeelle. Ja tuota... Sieltä hiljalleen, Kiinasta sitten lähti leviämään niin kuin Eurooppaan ja muualle maailmaan. Ja sitä kautta tietysti myös alkoi koskettaa jokaista suomalaista, suomalaista elinkeinoelämää, työelämää ja sitten ihan meidän kansalaisia.

Kimmo Rousku:

Nyt, kun omaat noin pitkän kokemuksen sekä - niinkun yleensä - tästä valmiustoiminnasta valtioneuvostotasosena ja teidän ministeriössä, niin pakko kysyä. Että jos jätetään nytten tää vuosi vielä ulkopuolelle, koronavuosi, niin jos miettii kymmentä vuotta taaksepäin, niin mitkä on ollut sun mielestä ehkä niitä suurimpia niinkun muutoksia, mitä tässä toimintaympäristössä tai sitten sun työssäsi on eteen tullut? Miten kuvaisit tätä kulunutta viimeistä kymmentä vuotta?

Kari Klemm:

Ehkä oikeastaan voisin todeta näin, että kymmenen vuotta näin katsoen taaksepäin - eli käytännössä työ- ja elinkeinoministeriön toiminnan aika, se on yllättävän lyhyt sitten kuitenkin. Mutta sitten näin hallinnon virkamiehenä, valmiuspäällikkönä pitää kuitenkin sanoa myös se, että hallinnossa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla myös, mutta myös valtioneuvoston ja sitten ihan alueellisella paikallistasolla, niin hallinnossa on tapahtunut yllättävän paljon muutoksia.

Me aikanaan silloin - me kutsutaan työ- ja elinkeinoministeriötä lyhenteellä TEM - TEMissä, niin silloin alkuvuosina jopa kirjattiin vähän ylös niitä erilaisia hallinnon muutoksia. Ja se väittämä, mitä julkisuudessa yleensä todetaan, että hallinto on sellaista jämähtänyttä. Ja siellähän ei mitään tapahdu. Niin se ei kyl pidä paikkaansa siinä mielessä, että yllättävän paljon asioita on niinkun tapahtuu ja on tapahtunut kymmenen vuoden aikana.

Ja TEM:hän vastaa myös muun muassa huoltovarmuuden yleisestä kehittämisestä ja yhteensovittamisesta. Niin tuota... Tältä osinkin hyvin keskeistä on se, että - on se sitten kysymys huoltovarmuudesta, on se kysymys digiturvallisuudesta tai yleisesti turvallisuudesta, kokonaisturvallisuudesta. Että kun yhteiskunnassa tehdään erilaisia päätöksiä ja hallinnon rakenteita muutetaan, niin keskeistä on nimenomaan se, että nämä kysymykset on silloin esillä. Se on paljon hankalampaa ja kalliimpaa sit myöhemmin myöhemmin niitä ratkoa.

Meillähän on myös - niin kuin kysyt - tän kymmenen vuoden periodilla niin on myös tapahtunut hyvin paljon siellä, niin sanotusti, ylätasolla. Eli itsekin olen ollut kaikkien näitten yhteiskunnan turvallisuusstrategian neljän eri strategian laadintatyössä mukana. Se oli, kaksi ensimmäistä strategiaa oli eri nimellä. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia, eli aina - on kysymys turvallisuudesta tai muuten hallinnon toiminnasta - on keskeistä, että joku määrittää, poliittinen taho, ylätaho määrittää sen strategian, politiikan. Että meillä on yhteinen tavoite, yhteinen suunta, mihin me katsomme. Kaikilla on tiedossa tavallaan, mitä me tavoitellaan, että mikä on visio. Tavoitteet pitää olla riittävän kunnianhimoisia. Siinä mielessä niin tän kymmenen vuoden aikana myös on tapahtunut valtioneuvoston piirissä hyvin paljon.

Ja ylätason strategioita on tehty. On kyberstrategiaa tehty kaksi kertaa. Sitä on siinä välissä myös arvioitu. Eli on myös hyvin tärkeitä arvioida, että... ei olla vain itsetyytyväisiä ja tehdä sitä työtä. Vaan kriittisesti myös katsoa, että mitä linjauksia ollaan tehty. Onko onnistuttu? Ja sitten, kun toteutetaan niitä, niin mitä ehkä vielä täytyy tehdä.

Eli paljon tavallaan on tapahtunut, mutta keskeistä minun mielestä on se, että me tiedostetaan, tunnistetaan tavallaan... Varautuminenhan on tällaista pitkäjänteistä työtä. Eli se ei voi tapahtua niin kuin ministeriössä tyyppillisesti työ tapahtuu, vaalikausittain. Ministeriön johto, ministerit vaihtuvat. Poliittiset suhdanteet vaihtuu yhteiskunnassa. Se näkyy ministeriössä, niiden vastuupolitiikkatoissa - hyvin keskeistä

on myös se, että pitkäjänteisesti kuitenkin tehdään sitä varsinaista turvallisuus- ja varautumistyötä - liittyy se huoltovarmuuteen, liittyy se digiturvallisuuteen.

Ja siinä mielessä sitten hienosäädetään ja muutetaan sitä tilannetta sen mukaan, mikä esimerkiksi vaikka turvallisuusympäristössä, mikä se tilanne on toimintaympäristössä, tai vaikka puhutaan sitte kybertoimintaympäristöstä. Eli se on pitkäjänteistä työtä. Eli se ei missään nimessä voi olla sellaista tempoilevaa. Että tänään tehdään jotain ja ensiviikolla jotain. Koska tuota... myös niin kuin esimerkiksi koronatilanteessa on nyt nähty julkisuuden kommentoissa, niin tuota... Ihmiset odottaa selkeää viestintää, selkeitä ohjeita.

Toimijat - ovat ne sitten yksityisiä tai julkisia tai koulun kolmannen sektorin toimijoita - niin kaikilla täytyy olla keskeisesti tiedossa omat vastuunsa, velvoitteensa, rajapinnat. Miten yhteistyötä tehdään, mitkä on kunkin osaamiset ja mitä täytyy kehittää. Eli siinä mielessä niinkun yhteenvetona: kymmenen vuoden aikana on hyvin paljon tapahtunut. Ja aika näyttää lyhyeltä. Mutta sitten tietysti, kun katsotaan kymmenen vuotta eteenpäin, niin se tuntuu pitkältä.

Tuija Kuusisto:

Miten sitten, kun mietitään tätä digitaalista turvallisuutta? Miten näet, että minkälaisia haasteita siihen mielestäsi liittyy Suomessa tai kansainvälisesti? Ja millä tavalla sitten mahdollisesti TEM eli työ- ja elinkeinoministeriö vastaa näihin haasteisiin?

Kari Klemm:

No tietysti... Toimintoja - on se sitten digiturvallisuus tai joku muu - on huono ottaa irralleen siitä ympäristöstään. Eli kyllähän meilläkin... On se sitten huoltovarmuus tai turvallisuus tai hallinnon rakenteet, ne nojaa siihen meidän tavallaan niin kuin yhteiskunnan toimiviin rakenteisiin, toimivaan talouteen. Että meillä on kestävästi tavallaan asiat hoidettu ja... Eli se on vähän niin kuin rakennettaisiin taloa, että perustusten pitää olla kunnossa, jotta voidaan sit niitä kerroksia siihen päälle laittaa. Että se on yhtä vakaa kuin sitten se tukijalka siellä - se toimii näissä erilaisissa toiminnoissa, myös digiturvallisuudessa.

Nyt tietysti tämän kymmenen vuoden aikana olen selkeästi nähnyt, että tää kokonaisturvallisuuden ympäristö on valtavasti muuttunut. Myös ihan muutenkin toimintaympäristö on... siellä on erilaisia riskejä, uhkia. On myös mahdollisuuksia.

Eli tavallaan me ollaan mielestäni aika paljon siirrytty, ehkä sellaiseen, voisi puhua jopa epävarmuuden maailmaankin siinä mielessä, että tietoa on hirveen paljon. Erilaisia vahvoja mielipiteitä on. Erilaiset sosiaaliset alustat ja muut järjestelmät on mahdollistaneet sen, että periaatteessa niinkun sellaista perinteistä asiantuntijatyötä, tapahtuu se sitten julkisella sektorilla tai yksityisellä sektorilla, sitä haastetaan voimakkaasti kansallisesti ja kansainvälisesti.

Eli tavallaan nää välineet, mitä me käytetään arjessa, työssä ja vapaa-ajalla, niin tavallaan me saadaan paljon tietoa. Ja me pystytään erilaista mielipidettä jakamaan, sekä aitoa mielipidettä että sitten myös tietoisesti - liittyy se sitten vaikka vaalivaikuttamiseen tai rokotteisiin tai johonki muihin asioihin - meillä jokaisella on vahva mielipide. Se haastaa sitä perinteistä, perinteisten asiantuntijoiden, puhuvien päiden roolia.

Ja... haasteena tietysti on se, että tavallaan niinkun kestävä talous, kestävä yhteiskunta, ilmastonmuutokset, kansainvälistyminen. Tää markkinamekanismikin, markkinaehtoisuuskin jo haastaa. Täähän on tullut voimakkaammin. Esimerkiksi julkinen sektori, TEM tai valtio sinällään ei enää monia keskeisiä toimintoja itse omista vaan käyttää niitä palveluita. Käyttää yksityisten palveluita, käyttää siinä mielessä kumppanuuksia. Ja sitä kautta tietysti, kun sä et itse omista asioita, niin sä joudut ottamaan asioita ihan eri tavalla huomioon.

Sitten tietysti viime aikoina me kaikki ollaan nähty, että me ei voida, vaikka me varaudutaan vakavimpiin tilanteisiin, esimerkiksi huoltovarmuudessa... Niin kansallisesti, mikä on niinku järkevää ja välttämätöntä digiturvallisuudessa ja muutenkin turvallisuudessa, niin tää kansainvälinen ympäristö... Meidän elinkeinoelämä toimii, on pitkään toiminut globaalissa ympäristössä muutenkin. Digitaalisessa turvallisuudessa, digimaailmassa tämä kansainvälisyys, globaalius, internet, erilaiset tietoverkot, ohjaus- ja tämäläiset järjestelmät, siellä on tää kansainvälisyys, globaalius hyvin keskeisenä tekijänä.

Tavallaan tämä... ne mahdollisuudet, mitä nämä kansainväliset foorumit, kansainvälinen yhteistyö luo, kansainväliset sopimukset tähän - niin ne on ilman muuta vahvuuksia.

Mutta nyt on myös viime aikoina nähty selkeesti näitä uhkia, riskejä, mitä vaikka kansainvälisen instituution tavallaan voimaan tai uskottavuuteen liittyy. Eli liittyy se sitten YK:hon, liittyy se EU:hun, liittyy se muihin, vaikka WHO:hon. Tässä koronakriisissä on kyseenalaistettu tavallaan näitten yhdessä kansainvälisesti luotujen niinkun instituutioiden voima, valtuus ja kyky ratkaista erilaisia asioita.

Siinä on varmaan ihan aitoja tekijöitä. Että on nähty se, et kun meillä on paljon erilaisia toimijoita siellä erilaisista lähtökohdista, se kompromissin tai ratkaisujen aikaansaaminen on aika työlästä. Se on EU:n piirissä työlästä. Se on niinkuin YK:n piirissä työlästä. Ja sitten tietysti nämä uhat on hyvin, hyvin paljon enemmän tällaisia monisyisiä, moniulotteisia.

Ja sitten vaikka digiturvankin osalta, ei se... tai tietoturvan osalta... ei se... Kun mietin taaksepäin vaikka kymmentä vuotta, niin meillä on aika paljon käytetty myös erilaisia kahdenvälisiä sopimuksia. Se on ollut merkki siitä, ettei ole kuitenkaan saatu aikaiseksi kansainvälisiä sopimusmekanismeja, vaan on esimerkiksi pyritty turvaamaan suomalaisen elinkeinoelämän, suomalaisten yritysten... vaikkapa toiminta maailmalla sillä, että me ollaan tehty tiettyjen maiden kanssa kahdenvälisiä, esimerkiksi tietoturvaan liittyviä sopimuksia.

Eli tämä... Haaste ja uhka mikä on nähtävissä: Miten tämä kansainvälinen järjestelmä, lainsäädäntö, kansainvälinen oikeus? Niin, mitä uhkia ja haasteita se on viime aikoina kohdannut? Sehän vaikuttaa myös aivan oleellisesti kansallisesti, miten me vaikka digiturvaa tai kokonaisturvallisuutta hoidetaan.

Ja ainakin itse toivon, että yritystähän on paljon saada aikaan. Niin kuin vaikkapa meille TEMille on hyvin keskeistä huoltovarmuudelle, TEMin toiminnalle keskeistä, että meillä markkinat toimii. Meillä on EU, kun ollaan EU-jäseniä, sisämarkkinat on toimivia. Niitä pitää kehittää vielä toimivammaksi.

Ja esimerkiksi digitaaliset sisämarkkinat, tämäntyyppiset kysymykset ovat aivan keskeisiä niinkuin Suomelle. Me ollaan pieni, avoin talous. Meillä on paljon osaamista. Mutta se mikä tavallaan se niinkun kansainvälisen yhteisön, kansainvälisen toimintaympäristön tilanne, tila on, vaikuttaa aivan oleellisesti sitten niinkun tavallaan suomalaisen yhteiskunnan toimijoiden ja kansalaisten tilanteeseen.

Tää on ehkä se haaste sitten, että miten näihin isoihin... Nää on kuitenkin kysymyksiä, jotka täytyy yhdessä - niin kuin vaikka koronatilanne... Me nähtiin siinä alkuvaiheessa vuoden alussa, että eri maat hoiti sitä aika paljon kansallisin lähestymistulokulmin.

Ja se kansainvälinen yhteistyö - vaikkakin se varmaan osittain liittyi ja johtui siitä, että EU:lla ei välttämättä ollut kompetenssia, toimivaltaa sinne terveysturvallisuuden puolelle niin vahvasti mennä. Niin kyllähän se näytti sen kehittämistarpeen, mitä meillä on: saada yhteisesti jo pelkästään niinkun Euroopan tasolla niinkun aikaan sitä... linjauksia, yhteisiä linjauksia.

Ja vaikka nyt viime aikoina on käyty keskustelua siitä, että tää ihmisten liikkuminen, että millä pelisäännöillä me liikutaan siten Euroopan sisällä tai sitten maailmalle ja maailmalta tänne meille. Ja tässähän nyt sitten maat eroaa näkökulmilla.

Tämän tyyppisiä tavallaan niin kuin haasteita.

Täytyy myös yhteenvedona todeta, että siellä on myös paljon mahdollisuuksia. Että ei pidä nähdä maailmaa niin vaan negatiivisen kautta. Vaan tuota... Kyllähän aivan keskeistä on se, että miten me vaikka voidaan näitten meidän verkostojen kautta vaikka meidän hyvää osaamista hyödyntää tai viedä sitten maailmalle. Miten me ratkaistaan vaikka ilmastonmuutokseen liittyviä kysymyksiä? Tai tähän tekniikan kehitykseen liittyviä kysymyksiä. Meitä on vähän täällä, suomalaisia. Mutta meillä on pitkät perinteet. Meillä on aika hyvää osaamista kuitenkin ollut, johtuen meidän omasta koulutusjärjestelmästä ja vastaavasta. Mutta tehtävä ei ole helppo.

Eli paljon epävarmuutta, paljon riskejä, uhkia ja sellasta... Ennustaminen ei oo helppoa siinä. Että se korostaa muun muassa sitä hyvää tilannetietoisuutta ja sellaista ennakointia. Mutta myös yhteistyötä.

Kimmo Rousku:

Nostitkin tuossa hyvin jo esille tavallaan tämän mahdollistamisen ja mahdollisuudet. Näistä uhkista on aina helppo puhua ja niitä helppo nostaa. Toisaalta koronatilanne on, kuten kaikki tiedämme, kansainvälisesti hyvin vaikea. Ja meillä Suomessakin tämä tilanne on kehittymässä huolestuttavaan suuntaan.

No, korona on nyt kuitenkin saanut aikaan ihan uudenlaista liiketoiminnan kasvua verkossa, globaalisti EU-alueella, Suomessa. Mitä sä näet, että mitä mahdollisuuksia suomalaiselle yritykselle on ehkä nyt sitten tämän koronaviruspandemiatilanteen johdosta auennut?

Kari Klemm:

Se on ihan totta, että olisi väärin sanoa - itsekin tämän reilun 20 vuoden aikana tässä valtioneuvoston varautumistyössä - vaikkakin se työ on ollut oma näkökulmani siihen valmiuspäällikkönä ja aiemmin niinkun vaikka huoltovarmuusasioita hoitaneena virkamiehenä - on ollut tällainen hallinnollinen näkökulma. Mutta kuitenkin: eihän tämä koronatilanne sinällään, tai tämän tyyppisen pandemian tai epidemian tuleminen, niin se ei sinällään ole asiantuntijoille ollut tavallaan yllätys.

Ja ilman tätä koronakevättä, ilman koronakesää ja tätä tämänhetkistä tilannetta esimerkiksi suomalaisessa yhteiskunnassa, kyllähän meillä tämä toimintaympäristö olisi edellyttänyt sitä, ja edellyttää edelleenkin, oikeastaan kiihtyvällä... Koronatilanne ei ole sitä ainakaan helpottanut. Että esimerkiksi työ on murroksessa. Jos meillä on vaikka TEMin vastuualueisiin liittyen ilmastomuutos haastaa vaikka meidän energiasektorin. Eli puhutaan niinkun energiahuollon murroksesta, energiamurroksesta. Niin aivan samalla tavalla meillä niin kuin työ on ollu murroksessa. Eli meidän on pakko tehdä suomalaisessa yhteiskunnassa sellasia niinkun yhdessä... ja mielellään niin, että me voidaan itse vaikuttaa siihen muutokseen, niin myös hallittuja rakenteellisia, aika isojaakin muutoksia. Eli työn luonne on ollut muuttumassa. Meillä on paljon pätkätyötä. Meillä on... Miten nuoret ajattelee työelämästä, työpaikoista.

Ja nyt sitten kun tuli tää koronatilanne tähän päälle, niin me ollaan nähty, että me ollaan siirrytty aika voimakkaasti - ei vaan Suomessa vaan myös maailmalla - niin etätyöskentelyyn. Erilaiset digitaaliset yhteydenpitoratkaisut, palvelualustat, erilaiset tällaiset, se on ollut jo voimakkaasti aikaisemmin tulossa.

Me ollaan esimerkiksi TEMinkin hallinnonalalla oltu kehittämässä sitä, niinkun tavallaan, työpuolen palvelujärjestelmää siten, että välttämättä työtön tai se työtä hakeva ei enää niinkun fyysisesti mene kohtaamaan niitä asiantuntijoita. Mutta nyt tää koronatilanne on niinkun vaan kiihdyttänyt sitä tarvetta luoda turvallisia, toimivia digitaalisia ratkaisuja, joita me voidaan hyödyntää.

Ja sit tietysti siinä mielessä... Meillä on aina ollut... me ollaan oltu kuitenkin kohtuu hyviä. Meillä on osaamista, meillä on sellaista täsmäosaamista. Meillä on teknologiaan liittyvää osaamista. Meillä on ohjelmisto-osaamista. Mutta tietysti ei se ole itsestäänselvää, miten me onnistutaan sit sitä niinkun tavallaa hyödyntämään itse. Miten me onnistutaan sitä kaupallistamaan? Miten ne pystytään? Meitä on aika vähän

täällä. Me ollaan täällä Pohjolan perukoilla. Me ollaan pieni avoin talous. Että miten me onnistutaan - vaikka meidän yritykset tai elinkeinoelämä onnistuu viemään sitä osaamista sitten maailmalle.

Mutta tämän tyyppiset niinkun vakavat häiriötilanteet, mitä nyt vaikka tää koronatilanne osoittaa, niin tää kyllä luo pohjaa. On se sitten vaikka Koronavilkku tai joku muu alusta tai ohjelmisto, jota hyödynnetään. Ja sitten tietysti meidän elinkeinoelämä toimii nykyään hyvin paljon digitaalisessa maailmassa.

Ja sitten myös kansalaisten... Jos aattelee sitä ihan kansalaisten arkea, niin kyllähän se älypuhelin ja siihen liittyvät erilaiset palvelut, kyllähän ne on niinkun meille hyvin keskeisiä. Ja siinä mielessä tietysti toivoo, että me voidaan - ja se on TEMinkin tehtävä luoda niitä toimintaedellytyksiä - että ihan samalla lailla kuin että me voidaan ylläpitää sitä osaamista. Tai että me saadaan tänne sitä muualta, niitä investointeja tänne vaikka rakennetaan datakeskuksia tai me voidaan niinkun myydä... Meillä on kuitenkin paljon sellasta niinkun hyvää positiivista täällä meillä itsellämme jo, joka houkuttelee sit tietysti niinkun tuolta maailmalta.

Mutta aivan keskeistä on se, että minkälaisessa toimintaympäristössä: Minkälainen lainsäädäntö? Minkälainen verotus? Minkälainen osaamis-koulutusjärjestelmä meillä on? Miten me satsataan vaikka innovaatiotoimintaan? Eli nämä rapautuu hyvin nopeasti, jos se me ei pidetä niistä huolta. Ja meillä on kovia kilpailijoita lähellä tässä ympärillä, muut maat.

Ja sitten tietysti me ollaan aika pieni markkina, että meidän pitäisi tietysti onnistua myös - me eletään tuonnista ja viennistä - eli meidän pitäis onnistua myös tällä digiturvallisuuden saralla tekemään yhteistyötä, kumppanuuksia ja viemään tavallaan sitä osaamista myös maailmalle.

Tässä on ollu esimerkkejä siitä, että tänne on perustettu vaikka tää hybridiosaamisen keskus ja vastaavia tällaisia. Nehän on osoituksia siitä, että suomalaisiin, Suomeen luotetaan digiturvan ja varautumisen kysymyksissä.

Mutta kyllähän koronatilannekin on osoittanut, että se, et asiat on paperilla jollain tavalla, ei välttämättä tarkoita... Tai että meillä on jotkut politiikkalinjaukset tai virkamiehet on tehnyt strategioita tai muita - niin, että se on aivan keskeistä, että ne on jalkautettu. Ja sitten niinkun ne eri toimijat - on ne sitten julkiset toimijat tai sitten yksityiset toimijat - kokee sen, että ne ihan oikeasti toimii. Että tavallaan ne ei vaan jää visioiksi, julistuksiksi.

Vaan että...sitä kautta, että... Ja sitten kun tulee joku tällainen häiriötilanne, niin silloinhan me nähdään se, että kuinka meidän tavallaan... Jos me katsotaan normaalioloissa, se yksittäinen toimija tai kansalainen katsoo vähän eri suuntaan kuin se viranomainen. Että herkemmin katsotaan, ollaan vähän itsekkäitä ja katsotaan niinkun omista lähtökohdista. Ja viranomainen, sen tehtävänä katsoa sitten vähä niinkun sitä laajempaa kokonaisuutta, yhteiskuntaa - mikä siinä ois järkevää.

Mutta sitten kun jotain sattuu, meillä yleensä se sattuu näin globaalisti. Että harvoin me joudutaan yksin johonkin kriisiin vaan me ollaan osa jotain kriisiä. Niin silloinhan kyllä toivotaan sitä, että me, viranomaisetkin, jotenkin tukisivat sitä järkevällä tavalla.

Niin kuin me nähdään tässä, että meillä on matkailu kriisissä. Meillä on niinkun tullut tällainen shokki, kysyntä-tarjontapysähdys - ei vaan Suomessa vaan muualla. Näissähän myös tämä meidän kilpailukyky sitten niinkun tavallaan koetellaan. Että jos me ollaan hyvin tehty pitkäjänteisesti sitä työtä aiemmin, niin vaikka digiturvan saralla, niin tota... Tässähän meillä on mahdollisuus lunastaa.

Meillä on mahdollisuus antaa sitä meidän osaamista, liittyä se sitten tähän varautumistyöhön tai liittyä se sitten siihen kovaan teknologiaosaamiseen, niin sitten myös muiden käyttöön.

Ja sit myös niin kuin toistepäin. Että pitää myös rehellisesti sanoa, että joltain osin meillä ei ole sitä kovinta osaamista, vaan että miten me voidaan sit kumppanuuksien kautta hyödyntää sitten muitten osaamista. Että jotain tämäntyyppistä ainakin itse näen.

Tuija Kuusisto:

Kiitos kovasti valmiuspäällikkö Kari Klemm, että olit tänään meidän vieraamme.

Kari Klemm:

Kiitos.